

Pojmovnik

ECTS-bod (eng. *European Credit Transfer System*) je mjerna jedinica za iskazivanje obujma stečenih kompetencija, a određuje se ukupno utrošenim vremenom koje je potrebno za njihovo stjecanje.

Nacionalni kvalifikacijski okvir (eng. *NQF - National Qualifications Framework*) je instrument uspostave kvalifikacija stečenih u određenoj zemlji, kojim se daju osnove za jasnoću, pristupanje, prohodnost, stjecanje i kvalitetu kvalifikacija. **Primjer:** Hrvatski kvalifikacijski okvir (HKO, eng. *CROQF - Croatian Qualifications Framework*).

Europski kvalifikacijski okvir (eng. *EQF - European Qualifications Framework*) je instrument uspostave razina kvalifikacija ustrojen tako da djeluje kao sredstvo prepoznavanja i razumijevanja kvalifikacija između nacionalnih (i sektorskih) kvalifikacijskih okvira.

Ishodi (rezultati) učenja (eng. *Learning outcomes*) opisuju što student treba znati, razumjeti i moći napraviti nakon što je uspješno završio proces učenja. Povezani su s mjerljivim pokazateljima razina (eng. *level descriptors*) u nacionalnim i europskim kvalifikacijskim okvirima.

Kompetencije (eng. *Competences*) označavaju skup znanja, vještina i skup kompetencija u užem smislu.

Kompetencije u užem smislu (eng. *Competences*) označavaju postignutu primjenu konkretnih znanja i vještina, u skladu s danim standardima. U HKO-u kompetencije u užem smislu odnose se na samostalnost i odgovornost.

Kvalifikacija (eng. *Qualification*) je formalni naziv za određenu razinu, obujam, profil i kvalitetu kompetencija, koja se dokazuje javnom ispravom koju izdaje nadležna ustanova.

Kvaliteta kvalifikacije (eng. *Quality of the Qualification*) označava povjerenje prema iskazanoj razini, obujmu i profilu stečenih kompetencija.

Primjer: sustav upravljanja uvođenja pojedine kvalifikacije, izvođenja programa studija, vrednovanja i ocjenjivanja stečenih kompetencija te uspješnog korištenja kvalifikacije u osobnim, društvenim i profesionalnim potrebama.

Mjerljivi pokazatelji razina (eng. *Level Indicators/Descriptors*) su opisi rezultata učenja određene razine.

Naziv kvalifikacije (eng. *Named Award*) označava vrstu kvalifikacije s točnom naznakom struke ili područja rada, koju je pojedina osoba stekla. **Primjer:** sveučilišni prvostupnik graditeljstva.

Obujam kvalifikacije (eng. *Volume of the Qualification*) označava ukupnu količinu stečenih kompetencija, a u visokom se obrazovanju iskazuje ECTS-bodovima. **Primjer:** 180 ECTS-bodova.

Profil kvalifikacije (eng. *Profile of the Qualification*) označava struku ili područje rada stečenih kompetencija. **Primjer:** turizam.

Radno opterećenje (eng. *Student workload*) opisuje količinu vremena koja je studentima u prosjeku potrebna da bi izvršili sve obveze vezane uz nastavu i učenje (poput predavanja, seminara, projekata, praktičnoga rada, pripreme za nastavu, samostalnoga učenja, ispita i drugoga), a koje su potrebne da bi se postigli očekivani rezultati učenja.

Razine kvalifikacija (eng. *Reference Levels*) označavaju složenost i doseg stečenih kompetencija, a opisuju se skupom mjerljivih pokazatelja. **Primjer:** 6. razina Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira.

Vještine (eng. *Skills*) obuhvaćaju primjenu znanja i upotrebu propisanih načina rada u izvršenju zadaća i rješavanju problema. U HKO-u vještine se odnose na kognitivne (logičko, intuitivno i kreativno razmišljanje), psihomotoričke (fizička spretnost te upotreba metoda, instrumenata, alata i materijala) i/ili socijalne vještine.

Vrsta kvalifikacija (eng. *Award-type*) označava skup kvalifikacija neovisno o struci ili području rada. **Primjer:** sveučilišni prvostupnik.

Znanje (eng. *Knowledge*) označava skup stečenih i povezanih informacija. U Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (HKO) znanje se odnosi na činjenično i teorijsko znanje.

Bolonjski proces (eng. *Bologna Process*) je instrument uspostave i homogenizacije kvalifikacija u sustavu visokoga obrazovanja stečenih u Europskim zemljama kojima se daju osnove za jasnoću, pristupanje, prohodnost, stjecanje i kvalitetu kvalifikacija.

Cjeloživotno učenje (eng. *LLL - Lifelong Learning*) označava aktivnosti formalnoga, neformalnoga i informalnoga učenja koja se obavljaju tijekom života s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija u užem smislu za osobne, društvene i profesionalne potrebe.

Formalno učenje (eng. *Formal Learning*) označava djelatnost akreditirane ustanove koja se izvodi prema odobrenim programima s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija u užem smislu za osobne, društvene i profesionalne potrebe. **Primjer:** aktivnosti preddiplomskoga studija biologije.

Neformalno učenje (eng. *Nonformal Learning*) označava organizirane aktivnosti učenja koja nisu formalna učenja, s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija u užem smislu za osobne, društvene i profesionalne potrebe. **Primjer:** učenje stranih jezika bez izdavanja javne isprave nadležne ustanove.

Informalno učenje (eng. *Informal Learning*) označava neorganizirane aktivnosti prihvatanja znanja, vještina i kompetencija u užem smislu iz svakodnevnih iskustava i drugih utjecaja i izvora iz okoline za osobne, društvene i profesionalne potrebe. **Primjer:** nesvjesno prihvaćanje pozitivnih vrednota tijekom razgovora u grupi.

Bolonjski proces i reforma visokog obrazovanja

ŠTO MORAM
ZNATI O BOLONJI?

PRVA POMOĆ ZA
BRUCOŠE

Tempus

Agencija za znanost i visoko obrazovanje
Nacionalni Tempus ured
e-mail: tempus@azvo.hr
www.azvo.hr

"Ova publikacija izrađena je uz financijsku pomoć Europske komisije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Tempus ureda Agencije za znanost i visoko obrazovanje i ni na koji način se ne može smatrati da odražava gledišta Europske komisije."

ECTS

ECTS (eng. European Credit Transfer System) je sustav prikupljanja i prenošenja bodova koji je usmjeren prema studentu. Njegov je cilj olakšati planiranje, provođenje, evaluaciju, priznavanje i vrednovanje kvalifikacija i jedinica učenja, kao i studentske mobilnosti.

ECTS bodovi dodjeljuju se predmetima i drugim studijskim obvezama studenata na temelju radnog opterećenja koje pojedina studijska obveza nosi.

ECTS bodovi se temelje na radnom opterećenju koje se zahtijeva od studenata radi stjecanja očekivanih rezultata učenja.

Rezultati učenja opisuju što student treba znati, razumjeti i moći napraviti nakon što je uspješno završio proces učenja. Povezani su s mjerljivim pokazateljima razina (level descriptors) u nacionalnim i europskim kvalifikacijskim okvirima.

Radno opterećenje opisuje količinu vremena koja je studentima u prosjeku potrebna da bi izvršili sve obveze vezane uz nastavu i učenje (poput predavanja, seminara, projekata, praktičnoga rada, pripreme za nastavu, samostalnog učenja, ispita i drugoga), a koje su potrebne da bi se postigli očekivani rezultati učenja. Za procjenu radnog opterećenja studenata korisno je provesti ankete o tome koliko je studentima vremena potrebno za stjecanje očekivanih rezultata.

Iznos radnoga opterećenja studenta u formalnom kontekstu učenja u jednom semestru je 30 ECTS bodova. U većini slučajeva radno opterećenje redovitog studenta u jednoj godini iznosi 1500 do 1800 sati te stoga jedan ECTS bod iznosi od 25 do 30 sati rada. Iznos radnog opterećenja obično prvo procjenjuje nastavnik, a nakon toga se evaluira temeljem ankete među studentima koji prolaze određeni program i temeljem dnevnika učenja koji vode pojedini studenti.

ECTS bodovi dodjeljuju se po završetku svih nastavnih obveza na studiju ili komponenti studija (predavanje, seminar ili vježba), te nakon što je uspješno provedeno ispitivanje rezultata učenja. To znači da nije moguće dodjeljivati ECTS bodove za djelomično ispunjene obveze u nekom predmetu, seminaru ili vježbi.

ECTS bodovi stečeni na jednom studijskom programu mogu se prenijeti na drugi studijski program na istom ili drugom visokom učilištu. Preduvjet ovoga prenošenja jest da visoko učilište priznaje ECTS bodove i rezultate učenja s drugoga visokog učilišta. Visoka učilišta u pravilu se trebaju unaprijed dogovoriti i objaviti uvjete o priznavanju ECTS bodova kako bi studenti znali koje će im točno obveze biti priznate.

ECTS bodovi sami po sebi opisuju samo radno opterećenje studenta na nekom predmetu ili kolegiju. Bez uvida u studijski program, ECTS bodovi ne opisuju rezultate učenja i kompetencije studenata. U skladu s tim, mogućnost prijenosa ECTS bodova koja je u hrvatskom Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju predviđena člankom 75. stavkom 1. služi za prenošenje količine ostvarenog rada na studiju, a ne za opisivanje rezultata učenja i kompetencija studenata. Upravo je iz tog razloga u stavku 2. navedenoga članka određeno da kriterije i uvjete prijenosa ECTS bodova uređuju opći akti visokih učilišta.

Tablica: Primjer opterećenja studenta tijekom semestra na predmetu

Aktivnost studenta	Broj sati rada prosječnog studenta
Predavanja i vježbe	60
Spmješna kolokvija i učenje	40
Priprema za nastavu	15
Tjedni problemski zadaci, rad u timu i prezentacija	30
Esej na zadani temu i prezentacija	15
Ostalo (demonstracije, zadatke i sl.)	30
Zbnoj	190
ECTS: 7	

Dopunska izjava o studiju (diploma supplement)

Što je dopunska izjava o studiju?

Dopunska izjava o studiju je dokument koji se prilaže diplomi u visokom obrazovanju, a na jasan i jednostavan način predočava koja je znanja, vještine i sposobnosti, jednom riječju - kompetencije, student stekao tijekom studija. Njen opći format zajednički su odredili Europska komisija, Vijeće Europe i UNESCO CEPES, uz primjenu Pravilnika o sadržaju diploma i dopunskih izjava o studiju (NN 09/05 i NN 47/07).

Koje podatke sadrži dopunska izjava o studiju?

- ✓ podatke o nositelju diplome;
- ✓ podatke o stečenoj kvalifikaciji;
- ✓ podatke o razini kvalifikacije;
- ✓ podatke o sadržaju i rezultatima dobivene kvalifikacije;
- ✓ podatke o mogućnostima zapošljavanja odnosno uključivanja u daljnje studijske programe;
- ✓ dodatne informacije (naznaka izvora);
- ✓ ovjeru dodatka diplome;
- ✓ podatke o visokoškolskom sustavu u Republici Hrvatskoj.

Što dopunska isprava o studiju nosi studentima?

Omogućuje im precizan i objektivni opis studentske akademske karijere i kompetencija koje su stekli na studiju te im nudi jednostavniji pristup tržištu rada, kao i lakši nastavak studija u Hrvatskoj i inozemstvu.

Što dopunska isprava o studiju nije?

Ne zamjenjuje diplomu ili svjedožbu, odnosno prepis ocjena, a također ne osigurava automatsko priznavanje hrvatske visokoobrazovne kvalifikacije u inozemstvu. Ona se uvijek izdaje kao prilog diplomi odnosno svjedodžbi.

Gdje se mogu vidjeti ogledni primjeri dopunskih sprava o studiju?

<http://europass.cedefop.europa.eu/europass/home/vernav/InformatioOn/EuropassDiplomaSupplement/navigate.action>

Mobilnost

Koje vrste mobilnosti postoje unutar Bolonjskog procesa?

- ✓ slušanje i polaganje izbornih predmeta unutar visokog učilišta;
- ✓ slušanje i polaganje kolegija s drugih fakulteta unutar sveučilišta;
- ✓ provođenje određenog dijela studija na drugom visokom učilištu;
- ✓ dovršetak studija na jednom visokom studiju te upis novog studija na drugom visokom učilištu;

Što nije mobilnost?

Mobilnost ne predviđa ispisivanje s jednog fakulteta te nastavak studija tako da se potom upiše drugi!